

J. Kana

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

POISTE HÄÄN

Kaubanduslikku eriharidust taotlevate poiste häälekandja. Toimetuse ja talitus: Tallinn, Sakala 51. Tallinna II Majandustehnikum. Peatoimetaja M. Niinepuu; vastutav toimetaja U. Liivaku; toimetuse: K. Mikko, I. Heinlo ja H. Hakk. Levitamine ainult koolis.

Nr. 188

Laupäeval, 17. veebr. 1945. a.

XIV aastakäik

Käimas on Suur Isamaasõda.

Peagu kõik maailma rahvad on suures heitluses endi olemasolu pärast. Kõikjal pingutatakse ja pannakse isamaa altarile viimane panus, et kindlustada oma rahva saatus ja endi olemasolu.

Hitleri "uus Euroopa" on kokku varisemas. "Suur illusioon", mida meilgi püüti pähe raiuda, on haihtunud. Jäänud on vaid tõik, s.o. - varemed ja varjud.

Koos halbadega sattus ka meie hulgast palju häid inimesi hitlerismi püüniseisse - nende saatus on meile teadmata - või neid pole enam. Meie ei halise ega noruta, vaid pead püsti hoides lähme edasi koos kangelasliku Punaarmee ja sõja lõppvõiduni.

Võtame eeskujuks sm. marssal Stalini hoiaku, kes tundis oma armeed ja usaldas oma rahvaid, kui lautas end hitlerism. Meile näis siis kõik kadunud olevat - kuid varemeist tõusis uus kangelaslik elu ja see murrab end läbi.

Lenin ütles: Õppida, õppida ja veel kord õppida!

Meie, juba vanasti tuntud haridustempel, on andnud ja annab ka nüüd oma parima panuse sõja lõppvõiduks, s.o. rea kainelt töötavaid päid ja teguvõimsaid käsi.

Niisiis, poisid, - teritagem mõistust, ja käed külge! Igal ajal ja alati olgem abivalmis. Aitame kaasa kõikjal, kus seda on vaja.

Kool annab teile oma parima, mida võimaldab käesolev kitsas aeg. Ületame selle parima õppimisedukusega ja abivalmis töökatena.

Noored! - kindlustame õppimise ja tööga oma rahvale ja endile väärrika tuleviku.

Murrame läbi koos võiduka Punaarmee ja sõjaga endale sihi võrdsesse rahvaste perre ja näitame, et võit jääb meile.

E. Kana

P Ü S I V U S V I I B S I H I L E

Elu on võitlus, võitlus lugematuis hädasohtudes, tuhandeis variatsioonides. Ainult see, kellel on küllalt püsivust, järjekindlust, jõuab rajatud eesmärgile. Ilma järjekindluseta lõppevad kõik üritused ebaõnnelike tagajärgedega.

"Kes püüab kõigest väest, saab üle igast mäest!" sõnab vanarahva tarkus, kus piltlikult väljendatakse tagajärki, mida võib saavutada püüdmise ja järjekindlusega. Eluvõitlus on suurim võitlus olemasolu eest, täis traagikat ja pettumusi, üksikuile isegi kurba-de tagajärgedega on see võitlus, milles karastub ühiskond, areneb kultuur ja tsivilisatsioon.

Püsivus on inimeste positiivseist iseloomujoontest, mis ühe rahvuse juures esineb rohkem, teisel vähem.

Vaatleme põhjamaade põlluharijaid rahvaid, kus hoolimata karmist loodusest, karedast kliimast on põlluharimine palju kõrgemal tasemel kui lõunamaal. Visa püsivus on see, millega on muudetud soine ja kaljune pind viljakandjaks kultuurmaaks. Seda ei ole mitte saavutatud kümnete aastate jooksul, vaid sajandite järjekindla töö tagajärjel. See visadus puudub paljudel lõunamaa kuumaverelistel rahvastel. Karm põhjamaa loodus on muutnud inimesed püsivaks, ebaõnnestunud on karastanud nende iseloomu. See on püsivus, mis on elu ülalpidamiseks.

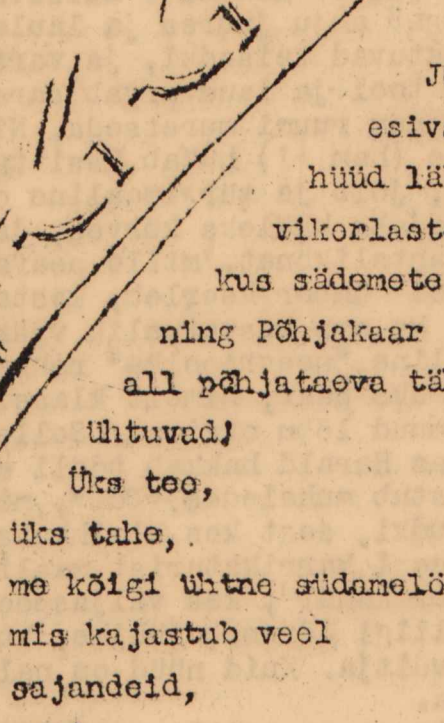
Midagi suurt ja üliinimlikku ei ole saanud inimkond ilma püsivuseta. Kõik need ajaloo suurkujud, kes on jäädvustanud oma nime inimkonda aastasadadeks ja tuhandeiks, on omanud raudset tahtejõudu. Neil on olnud suuri ebaõnnestumisi, kuid nad pole sattunud meeleheittele. Nad on karastunud pettumusis, ning on viinud läbi oma ideed.

Nagu ajalugu, nii ka meie igapäevane elu on täis olukordi, milles avaldub inimeste järjekindlus. Üks jõuab hoolimata raskustest kaugemale kui teine. See on jällegi püsivus, millega saavutatakse edu. Paljud meie juhtivatest isikust on võrsunud viletsaist oludest ja suurest vaesusest.

Kõige pisemad ülesanded ja toimingud nõuavad tahtejõudu. Olgu see õppimine või töötamine, tagajärki saavutatakse ainult siis, kui koondatakse kõik energia ülesandele, kui toimitakse järjekindlalt.

E. Miller

1941.a. "PH" peatoimetaja

Las tegutseb me noorus!
Jõud iidne,
esivanemate pärand see -
hüüd läbi sajandite:
vikorlaste tee on seal,
kus sädemete saar
ning Põhjakaar
all põhjataeva tähtesära
ühtuvad!
Üks tee,
üks tahe,
me kõigi ühtne südameööök,
mis kajastub veel
sajandeid,
seni -
kuni Eesti nimi kõlab veel.

I. Heinlo

ÕHTU TARES

Tasa ahju peal siristab kilk,
laisalt ja puhates vahel,
Vaikselts unele suikunud kõikide pilk,
tuba täidab öö - pilkane ahel..
Ja nagu vaimude silmad veel,
valvaks toas, kui ka akna taga.
Ja tiksus vaid kell oma lõputul.töötl,
ainult tema ei puhka, - ei maga.
Ning tasa veel ahju pääl siristab kilk,
kui peletaks igavust ...
Ja nagu valvaks veel kellegi pilk,
öövarjust - pimedast ...

E. Lehtsaar

V A H E T U N D

"Kirp, see kõnnib kingad jalas, lutikatel lipsud ees. Täid ja tingud, naljapalad, kepsu löövad särgi sees..."

Mis see siis on? Noja, muidugi jälle "Kihvka". Seisavad kahekesi "Katsigariga" alias "Ahjukütjaga" ahju juures ja laulavad, kuna ise tantsivad taktis. Sellest näkätuvad teisedki, ja varsti on klassis lahti selline möll, et mõnigi tool ja laud arvab parema olevat end pikali heita, et tantsijaile enam ruumi muretseda. Nii tulebki, et mõni usklikum mees nagu Mereste (Ham.?) hüüab käsi taeva (s.t. lae) poole tõstes: "Milline hirmus, jõle ja tüpsimaaline on see kisa!" Kuid seesinane hääl jääb hüüdjaks hääleks kõrves, ja niikaua kui ta pole ette lugenud tervet kantslikõnet, mille peafaabula põrgutule ja "sellesinase kurja kuradi" ümber keerleb, kestab "tramburairi" edasi. Et aga säärasel kõnel ka oma kasvatuslik väärtus ei puudu, seda tõendab, et hiljem tormiline "negeripolka" rohkem moodsaks valesiks muutub, mida tantsib vaid üks paar, nimelt klassi suurimad "tantsulõvid", kuna teised omale muud lõbu otsivad. Sellest siis tulebki, et meie klassi naljahammast Harald hakkab tooli enda ees lukates autot mängima. Toolil aga istub muheledes "Udi", minu kallis pinginaaber. Teda kadestavad paljudki, sest kes ei ihkaks säärast toredat autosõitu. Kuid siis on keegi karrikatunist maalinud tahvlile meile kõigile tuntud "suurvabrikandi", kes väljaspool Tallinna omab limonaaditehase. Kuid see on liigi Järgneb lühike, kuid kõva madin, kus "vabrikant" on kindel võitja. Kuid nüüd on naljast küll, sest ei maksa ju pilli tõeki ajada.

Selle pilli lõhki ajanata jätmisega on eriti pari need armsad klassivennad, kes vahetunni malelawa taga veedavad. Ja nii algab füüsilise lahingu lõppemisel psüühiline, mis on sama põnev ja kaotusrikas. Eriti sallimatu ollakse siin aga kõrvaltvaatajaile ja nõuandjaile. Seepärast tõusebki igakord pöörane kisa, kui mõni "tark hommikumaalt" püüab ühele mängijaist soovitada mõnd head käiku. Väljapaistva indiviidina neist malemehist esineb poiss, kes kõnnib laudade vahel ja alatasa küsib: "Noh, kuidas seis on, kas paneme nulli kirja?" Ja et ta nalja ei tee, seda tõendab klassi malevõistluse edetabel, kus mõnelgi on punastamapanevalt palju neid nulle, millede kirjutamise peale ülenõm eriti spetsialiseerunud on, ja milledest iga järgmine ikka ilusamalt ümargune ja rasvasem tuleb.

Aga siis kõlab üle klassi õudne "indiaanlase armuhüüd. Meiega sõbralikku juttu puhuma tulnud pralleelklassi poisid otsmik läheb higinäks ja jalad kipuvad väriseb. Vaatame teda kaastundliku pilguga ja keegi sõnab inimsõbralikult: "Nojah, sinule on see veel harjumatu, aga meile pole selles enam midagi uudset. Asi on väga lihtne. Reinopii on mõni malekäik saatuslikult ebaõnnestunud."

"Aga see on juba sigadms! Promm, kas sina võtsid kaks saia?" pöru- tab äkki keegi. See on klassi organisaator Vakk, see vaene hing, kel- lele igauks kaasa tunneb, aga kelle vaeva vähendamiseks keegi peale tema enda sõrmegi ei liiguta. "Mõ-õh, ega siis nii ikka ei saa, et kõik karjaga saiakasti kallale kargate", protesteerib ta edasi, kui- gi teab, et sellest vähimatki kasu ei ole ja et kõik jääb nii nagu on.

Keegi püüab jällegi alustada juba vana ja kulunud laulu "Rätsep õhust": "Kirp, see kõnnib kingad jalas..." aga see katkeb hetkeliselt, kuna klassi astub "mativana". Ning poistele meenuvad jälle x-id ja y-id, milledega t u l e b tutvust teha, olgu et kenad korteri kaaskasutajad seda enam pälviksid.

Ajaloo tähtsamatel silmapilkudel võime eriti teravates kontuuri- des määritleda kaks sündmuste teostamisel olulist tegurit - üks neist on juht ja teine juhi korraldusi ning ideid teostav rahvahulk s.o. mass. Kuni viimase ajani oli juhi ja massi vahelisi olukordi ning juhi isiksust vaid juhuslikult ja harukorral analüüsitud. Alles käesoleval sajandil on muude seletust nõudvate küsimuste hulgas ka see tänapäeval nii aktuaalne probleem teadusliku uurimise alla võetud. Noore teadusharu nimeks sai massipsühholoogia vastandina individuaalpsühholoogiale. Kuna teadusharuna on massipsühholoogia alles uudne ala, siis pakub tema edaspidine uurimine veel küllaldaselt avaraid võimalusi arenguks.

Ennesõja-aastatel oli massipsühholoogia aktuaalsemaid päevaprobleeme ja sõjapäevilgi pole ta oma tähtsusest midagi kaotanud - ennem on ta tähtsus veel tõusnudki - ta on saanud reaalteaduseks. Masside ohjeldamiseks ja juhtidele massi organiseerimiseks suuremate teadmiste andmiseks on alatasa tegevuses hulk psühholooge.

Käesolevas kirjutises tahaksin anda lühikese ülevaate massi definitsioonide, massi hingeavalduste, juhi kujunemise jt. massipsühholoogiliste probleemide kohta.

Kaua aega tegeles psühholoogia ainult üksikisiku hingeavalduste uurimisega. Vaid üksikult antiikaja filosoofidelt ja kõnemeestelt on säilinud andmeid selle kohta, et nad on teadnud inimese loomuse muutumisest massi hulka sattudes. Nii tsiteeritakse Sokratese dialoogi ühe oma õpilasega, kuid tänapäeva seisukohalt lähtudes pole Sokrates massiprintsiipi veel õieti taibanud. XX saj. algupäevil panid juhi ja massi põhiküsimuste uurimisele aluse inglise, prantsuse ja saksa psühholoogid.

Mis on siis õieti mass? Igapäevases kõnekeeles mõistame massi all lihtsalt suuremat rahvahulka või tehnilisi masse nagu paberimassi jt. Üldjuhuline definitsioon massi kohta kõlaks massipsühholoogiliselt seisukohalt lähtudes umbes nii: mass on inimeste kogumik, kes koondatauna ruumilisesse piirsesse, omandavad juhi määramisel samad tunded, tungid ja tahteärritused s.o. saavad standard - hingealised olevusiks. Koos teaduste ja tsivilisatsiooni arenguga omab ruumiline koondatus üha vähema osatähtsuse. Raadio, ja vast juba lähemas tulevikus ka vii- ka kaugenägemine, suurendavad ruumi mõõdet mõeldava maksimumini.

Ülaltoodud definitsioon vajab mitmeti lähemat määritlemist ja täiendamist. Kõigepealt on massil hulk eriliike. Suure tähtsuse omab massi sotsioloogiline koostis. Lihtsamad rahvakihid alistuvad juhi mõjutusile kergemini kui intelligentseist, haritud isikuist koosnev mass. Samuti on erineva koostise juures erinev reageerimine ühele ja samale eesmärgile. Lihtinimesest koosnev mass süttib kergesti üleskutsesest purustamisele; intelligents tavaliselt niisugusele üleskutselise pooldavalt ei reageeri. Üldiselt on massipsühholoogid üksmeelselt jõudnud otsusele, et mass on oma kultuuriliselt tasapinnalt hulga madalamal, kui teda moodustavad üksikindiviidid. Massile on eriti omased alaväärtuslikud tundepehangud.

Üks huvitavamaid osi massipsühholoogiast on üksikisiku olemuse analüüs massi hulgas. Miks inimene kollektiivselt teisiti käitub kui üksikuna, on massipsühholoogia põhiküsimusi. On jõutud järeldusele, et massi hulgas isikuväärtus langeb; üksik alistub hulgale. Olulist osa etendab nakatus. Et seda küsimust paremini mõista kultuurilises ühiskonnas, siis toome näiteks loodusrahvaste rituaalsed tantsud. Need saavad alguse esitantsijalt (juhilt); koosviibiv rahvahulk kistakse tantsurütmist kaasa - nakatub - ja hakkab ka ise tantsima. Sama toimub meilegi juures, kuigi vajame tugevamat ärritust. Et me sama kergesti ei alistu eeskujule kui loodusrahvad, oleneb asjaolust, et kultuur on meie sisse sügavalt istutanud tubli annuse kriitilist meelt. Siiski nakatune veel küllaltki kiiresti teiste inimeste tundeärritusi tajudes.

Alateadvus pole sugugi veel täielikult teadvuselo, kriitilisele mõistusele alistunud. Kui kunagi kauges tulevikus peaks inimesest arenema üliinimene, kelle juures instinktid enam mingit rolli ei mängi, siis muutuvad massipsühholoogia kui ka individuaalpsühholoogia samuti minevikuteaduseks, nagu seda tänapäeval on vana-kreeka filosoofide atomistlik teooria.

Mass-inimese hing on üksiku hingest hoopis erinev. Tavaliselt rahulik, iseteadev, kõige konservatiivsemalt häälestatud kodanik võib massi hulka sattudes muutuda kõige kävomeelsemaks äärmuslaseks. Inimene ei ole enam "mina" vaid "meie". Niisugust omapärast iseloomu ja hingelaadi muutmist saab hästi seletada karja-instinktiga. Üksik ei alistu väliste mõjutustele kuigi kergesti, kari aga järgneb juhile ja ei küsi - miks? Homo sapiensis leidub veel ikka karilooma jäänuseid. Tähelepanev osa on veel alistumistungil. Eriti kergesti anduvad juhi sugestioonile inimesed, kes elu pole kunagi olnud juhtival positsioonil, ja kel puuduvad igasugused väljavaated sinna pääsemiseks. Neile on juht jumaluseks ja nad anduvad ta mõjutusele järgitult.

Massipsühholoogiliselt ei tunta psühholoogilist massi juhita. Kust kerkivad esile juhid, millised on need tõukejõud, mis suunavad üksiku teisi organiseerima ja kes saavad juhtideks? Püüan ka neid küsimusi lühidalt selgitada.

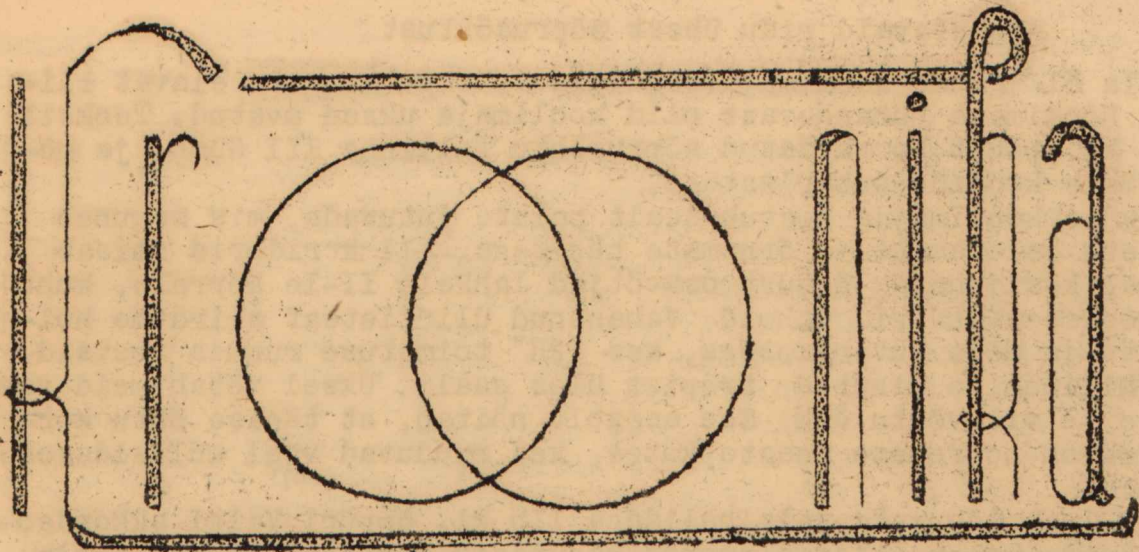
Suurt osa juhiisiksuse kujunemiseks omab võimutung. Selle tungi kehatuseks võib lugeda Julius Caesarit, kellelt pärineb lause: "Ennem oleksin külas esimene, kui Roomas teine". Mirko Jelusich'i romaanis "Caesar" esineb juhuseks kus noor Julius lükkab tagasi onu Mariuse ettepaneku astuda Marsi templi preestritekollegiumi liikmeks, kuna mitte Marsi põlvnõu esimene jumalakas, vaid Jupiter. Niisugused isikud püüdleval poolel juhiisiksusele.

Teiseks tähtsaks teguriks juhiisiksuse kujunemisel - nii kentsakas kui see ka ei näi - on alaväärsustunne. Üheks sellest faktorist tingitud juhiks saanud isik on Benito Mussolini.

Kellel on siis eeldusi juhiks saada? Omalt poolt püstitan väite, et juhiks kujunemise eeldusi omab igauks, kes massi kulgas ei omanda tavalisi mass-inimese omadusi. Kas niisugusest inimesest kujuneb juht, see oleneb juhusest, isiku enda võimetest ja teadmistest. Tähtis on ka tahted ja võimused. Võtame ülaltoodud väite kohta näite koolielust. Iga klass moodustab omaette massi. Käitumine õpetaja (juhi) suhtes on sageli laitudvääriv. Üksikud ei alistu massi vaimule ja tavaliselt on need juhtijate klassi elus. Siiski on üks "aga"! Mõne õpetaja juures käitub kogu klass eranditult ühtlaselt opositsiooniliselt õpetaja suhtes. Miks? Neil õpetajail puudub autoriteet. Viimane on aga juhtide juures äärmiselt olulise tähtsusega.

Edasi - juht peab omama teatava annuse näitleja-talenti st. ta peab oskama esineda. Juht peab ju nii sageli astuma massi ette, et isiklikult massile selgitada omi ideid. Ilma selle omaduseta tabab juhti kahtlemata fiasko. Teiseks peab juht olema hea kõnemees. See reegel on tuntud juba antiikajast, mil elasid ajaloo suurimad kõnemehed nagu Demosthenes, Cicero jt., kes kõik olid ise ka rahvajuhid. Kehtiv on see nõue kahtlematult ka veel tänapäeval, sest massi mõjutamine sünnib ikka veel peamiselt suusõnal. Juht, kes sel alal omab suurimad võimed ja samamug kõnemeeste ridades eesrinnas - see juht saab juhtide juhtiks. Ei saa aga siiski väita, et see reegel oleks ainumaksev. Sageli võib juht mõjuda ka ainult oma isikuga. Nende õnnestunud saavutuste orel asetab nad juhiisiksusele. Nende õnnestunud saavutuste orel asetab nad juhiisiksusele. Niisugused juhitööd on näit. Jeanne d'Arc, Napoleon, Mahatma Gandhi jt.

Kuidas saada juhiks? See on küsimus, millele ei saa anda defineerivat vastust. Siin ei ole mingit standard-teed ega sabloomi. Igauks peab selle tee ise loidma. Jõuline isiksus on eelduseks, massi mõjutamine sihiks, ja juhiisiksuse eesmärgiks. Kes seda juhtisõna oskab rakendada ja omab juhiks saamiseks ka veel teisi eeldusi, võidab kõik raskused sel teel.

A K T S I O O N I D

"Ah sarvik võtaks sind, Karelson, juba jälle sa oled kitginud terve klaasi paksu kitikorruga üle, selle asemel et korralikult ruudu ääred kitiga katta!" - "Tempo, tempo, poisid! Siin veel ühel aknal kitt kraapida!"...

Hüüded ja õpetused kostavad läbi haamrihoopide ja vana kiti ära-kraapimise müra; poisid askeldavad ja kätatsevad võrdlemise vabalt - nad nagu ei märkakski, et õpetaja viibib sealsamas. Pole ime, sest töömees jääb töömeheks - enam ei ole siin tegemist õpetaja ja õpilasega, vaid ühiste töömeestega. Katkiste ruutudega aknad tõstetakse eest, kraabitakse vana kitt ära ja asetatakse raami uus klaas. Nii kestab see juba nitmendat pühapäeva, aga töömeestest pole puudust. Juba mitu pühapäeva on töö kestnud ja ikka leidub abivalmeid õppureid ja õpetajaid, kes on valmis oma vaba aega ohverdama kooli jaoks.

Nii näiteks võttis 4. skp. korraldatud koolimaja taastamis-aktsioonist osa õpetajaist sm. Kana ja sm. Villemi. Silmapaistvamad ja "eesrindlikumad" olid õppureist Karelson, Kebja, Veidermaa jt.

11. skp. korraldatud samasugusest aktsioonist oli osavõtt samuti suur, kuid kahjuks ei olnud võimalik selleks päevaks kitti hankida ja sellepärast pidid õppurid erilist korda saatmata koju pöörduma.

Natuke teise iseloomuga oli 5. skp. korraldatud puuvedamise aktsioon. - Kuna koolil oli suur küttepuidu puudus, siis pidi see küsimus kuidagi saama lahendatud. Meie "majandusminister" õp. Kana võttis asja korraldamist tõsiselt ja varsti teadis kogu kool, et esmaspäeval võime, tänu õpetaja Kanale, sõita Petrooleumi tänavale puude järele.

- Esmaspäeva hommikul koguneski salgake poisse koolimaja juurde, ja auto saabudes algas sõit puude järgi. Jutuajamisel poistega selgub, et muretsetud on 14 m³ puid, milliste äratoomiseks muretseti kommertshinnaga bensiini ja kuulati ka ühtlas i auto. Saabudes puuhoovi, on puude väljaandjal poistega tublisti tegemist, sest siin ei kauplemise üks ärimees - vaid kümme. Ka tulemuste üle ei tohiks olla kehtelil nurisemist, sest III sordi puude asemel on meil nüüd II ja isegi I sordi puud.

Koolimaja juures ootab uus "tööbrigaad", kes kohe püüab toimetab keldrisse. - Lõbusas tujus, laulu saatel sooritatakse omi ülesandeid.

Tänu meie poiste agarusele ja õpetaja Kana algatusvõimele võime nüüd viibida soojades ja hubastes ruumides. Loomulikult on ka nüüd töötulemused suuremad, sest võime ja nüüd täie oma tähelepanuga töö juures olla.

Iga õppur peaks võtma neist ohvrimeelseist ja algatusvõimelistest poistest eeskuju - alati käed külge kui selleks on vajadus.

Arvustavaid ridu ühest sõprusõhtust.

Sakala 51. asuva koolimaja ees võis 4. skp. märgata elavat liikumist. Hoolimata pühapäevast olid koolimaja ukсед avatud. Teoksil oli IIB kl. poolt korraldatud sõprusõhtu Tallinna III Güm. ja mõnede teiste koolide tütarlastega.

Sammudes koolimajja kostub sealt poiste jutuvada, mis seguneb tütarlaste heledamate ja õrnemate häältega. All koridoris seisab noormees, kes juhatab õhtust osavõtjad lahkel II-le korrale, kuhu on improviseeritud riitchoid. Vabanenud üliriietest siirdume hulgaga poiste ja mõne tütarlapsena, kes "PH" toimetuse ruumis veetsid alguse hilinamise minutid, trepist üles saali. Uksel võtab meid vastu karge ja viluvõitu õhk. See asjaolu näitab, et tänase õhtu korraldamine on nooremate meeste kates, kel puuduvad veel küllaldased kogemused.

Õhtu algab lõbusate valsihelidega IIB kl. õppuri Valgi akkordsoonilt. Ahjude ümber seisvad noored kasutavad kärmesti juhust sooja tegemiseks. Esimesele loole järgneb teine ja hõre publik tiheneb ühtlasi võrdlemisi edukalt. Koos hilinonud publikuga saabub ka see õige pillimees.

Peale mõningaid lugusid uuel mängijalt astub publiku ette IV klassi õppur Hakk. Algul takerdub sõnavõtt muutub peagi soravaks ja huvipakkuvaks jutupuhumiseks. Peale paraja pikkusega humoreski ettekandmist selgus, et oli hoopis konfereeritud järgnevale etteastele. Suhtudes asjasse kritiseerivast seisukohast, ei saa jätta märkimat, et konfereerimine tuleb läbi viia nii, et ta jätaks siduva mulje üksikute ettekannete vahel. Hakk konfereerimine aga kujunes iseseisvate humoreskide ja luuletuste ettekandmiseks. Nii sugust nähtust tuleks edaspidi vältida.

Kohmaka kummardusega astub ebakindlalt ette õpilane Liivaku, et kanda ette humoreski "Värske veltveebel". Humoresk oli ettekandja enda koostatud. Viimane asjaolu näitab, et meie poisid pole võimelised üksi võõraste tööde ettekandmiseks, vaid leidub ka talente, kes ise midagi luua suudavad. Sisult oli ettekanne võrdlemisi hästi õnnestunud, kui arvestada autori noorust ja teemaks valitud võõrast ainevalda; kuid ettekanne viisilt jääb paljugi soovida. Vast olmaks kui seda oleks teinud mõni enam vilunud mees - igatahes mõju publikule oleks olnud suurem. Siiski suhtub publik ettekandele võrdlemisi soojalt.

Jällegi keerutame tantsu, sest nagu arvata võib toimub eeskava tantsu väheaegadel. Varsti järgneb jälle konfereerijalt humoresk ja teadustus järgneva palä jaoks. Väevalt on konfereerimine lõppenud, kui klaveri ette sammub sirges reas meie mitmekordne kvartett, kes täna näeb esmakordselt rambivalgust. Algab laul... "Toomede on järve rannalla..." kõlab julgelt ja kindlalt poiste laul. Teatava mõnutundega naudime hästikõlavaid akkorde - kogu publik elab kaasa. Peale aplausi järgneb uus laul - "Malemäng". Rinnus kerise see tanne - jälle laulavad meie poisid nagu aastate eest ja võime uhked olla oma kvartetile. Kuid siiski pitsitab miski kõrvus - ei, siin pole midagi korras. Kuhu jäi esimene salmi võimas lõppakkord? Aga juba algabki uus salm. Laulumehed lahkuvad ja annavad jällegi võimaluse tantsimiseks. Kui mitte arvestada mõningaid väärnähtusi, siis õnnestus meie poiste laul üsna hästi. Ja tõesti - "Toomede" lõppsalms ei oleks tohtinud solisti õpil. Vilba hää algul nii teravalt ja valjult teistest eralduda, kuid lõpp sulas seda ilusamini mahedaks kaugustesse kajavaks toredaks lõppakkordiks. Kuna "Malemäng" on võrdlemisis raske laul nii noorele koorile, siis tulevad andestada mõningad dissonantsid ja ka esimese

tenori ülepingutused. Küllap järgmisel korral ka nemad laulavad oma normaalkhäälega. Üldiselt kujunes meie kvarteti ettekanne õhtu täumaks ja kandvamaks osaks. Õpetaja töömängas oli teinud hulga tõhusat tööd ja see töö kandis ka vilja.

Järgneb jällegi konfereerimine (humoresk ja teadustamine) ning siis astub vaba ja viimistletud esinemisega sisse õpilane Mikko. Üsna heas ja asjatundlikus ettekandes kuulame temalt kaks humoreski „Sõidupilet“ ja „Saunas“. Ettekanne jättis seekord soovida miimikalises osas - mõlema humoreski ettekandmisel kasutati sama miimikat, kuigi lookeste sisu oli täielikult erinev. Mikko miimika on saavutanud teatava aranguastme, kus kiwinevad ja kujunevad teatavad žestid ja grimassid liialt ühekülgsaiks. Miimika mitmekesistamine ja kohaldamine ettekannete sisuga tuleks edaspidiseil esinemisil võrratult kasuks. Mis puutub üldiselt humoreskide ettekandmis- se, siis tuleb seda teha peast, aga mitte raamatust või vihulehelt (õpil. Liivaku). Sel juhul oleks mõju tunduvalt suurem. - Võib julgesti öelda, et kui Mikko jätab ära mõningad ilmetud ja ülearused žestid, siis kuulame temalt kõrgekvaliteedilisi ettekandeid - loode- tavasti juba peatselt korraldataval sõprusõhtul meie poiste ja sösarkooli eelviimaste klasside vahel.

Séega oli kõik eeskavaline lõppenud ja tants võis pidevalt jat- kuda. Huvitav on siinkohal mainida veel seda, et korraldajad ise ei pakkunud eeskavalises osas midagi. Edaspidi säärane asi loode- tavasti ei kordu.

Lõbusas meeleolus keerlevad paarid veel kella 23.00 ajalgi. Mee- leolu on ülev ja õhtuga ollakse igati rahul.

Vanemate klasside õppureil tuleks võtta eeskaju nooremate alga- tusvõimest. Kas ei oleks sobiv aeg ka III ja IV klassil korraldada mõnda sõprusõhtut? Korraldajaid ja eeskava täitjaid leiduks küllu- ses. Arvestamata ei saa jätta siiski tööka, et vanemate klasside õlul lasub praegu koolipeo korraldamine. Peale seda asutakse vast ka vähemate ürituste läbiiviimiselo.

V. Tori

T S I T A A T E

Intelligentne ja haritud inimene tarvitab tihti enda väljendu- sis ladinakeelseid sõnu, sageli isegi terveid tsitaate nii kõnes kui kirjas. Vahest seltskonnas viibides, kuuled kedagi tsiteeri- mas ladinakeelse lause, teed küll targa näo ette, et arusaadav kõik, kuid hiljem pöördud siiski naabri poole ja küsid, mis kõ- nelaja sellegaa tahtis öelda. Sageli kehitab ka naaber isegi õlgu ja heidab käega. Kodus muidugi asud kohe leksikoni käest nõu kü- sima ja tema vastab teile alati õieti.

Ehkki meie kooli-õppekavas puudub ladina keel, peaksime siiski olema tead-likud, mis üks või teine üldtarvitatavam ladinakeelne aforism tähendab. Allpool toon mõningad tuntumad laused Vergiliuse ja Cicero õilsas keeles.

Quo vadis? - kuhu lähed? ; pro patria - isamaa eest ; fortes fortema adjuvat - julget aitab õnn ; in memoriam - mälestuseks ; per aspera ad astra - läbi raskuste tähtede poole ; errare huma- num est - eksimine on inimlik ; o tempora, o mores - oo ajad, oo inimesed? ; sit tibi terra levis - õlgu sulle muld kerge ; ave Caesar, moritusi de salutant - elagu keiser, surmaminejad ter- vitavad sind (Rooma gladiaatorite tervitus keisrile enne võit- lusse minekut) ; repetitio est mater studiorum - kordamine on õppimise ema ; de mortuis nil nisi bene - surnuist räägitakse head või mitte midagi ; nosce de ipsum! - tunne iseennast!

JUBILEUM

Kohalik pritsimeeste selts sai 25. aastaseks. Pidustused plaanitati suurejoonelised. Mõtelda! Kohaliku kultuurielu kandja, simmanite korraldaja ja muude vaimsete ürituste eestvedaja astub meheikka. Sünnimus väärilis tõesti pühitsemist. Korraldajad võtsid asja südamesse: peeti töökoosolekuid, muidu koosolekuid, valiti komisjone, harjutati, tehti proove jm.

Päev algas juba vara hommikul. Esimese numbriga kanti ette äratusmäng pritsimaja tormist. Kuna torn oli väike, mahtusid sinna ainult väikeste pillidega mehed ja taktilööja; suuremad pasunad ja trumm jäid alla. See ei seganud aga mängu, mis kukkus välja päris ilusti. Eriti ilus oli üks kõva koht, n.n. forte loo lõpus, kus trummimees otse meeleäraheitlikult oma pilli peksis.

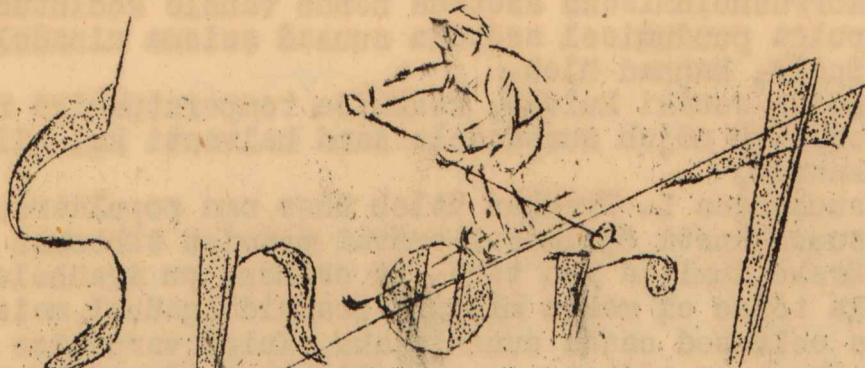
Peale äratusmängu oli kohalike peretütarde poolt korraldatud eine. Mõnus oli istuda peale varahommikust väsitavat mängu rikkalikult kaetud laua taga, kus oli peale söökide ka veel niisutust kuivaksõhutatud kurrule. Ei pandud tähelegi, kui lähenes lõuna. Oli tublisti jooksmist. Aga kella 2-ks, nagu plaanis ettenähtud, seisis pritsimeeste rühm nagu üks mees; heledad nõbbid palavas päikeses säramas, pritsimaja ees. Rõngikäik suundus läbi alevi surnuaia tagusele lagedale platsile. Rahvast oli rohkesti. Marsiti paar tiiru ümber platsi, siis ronis seltsi esimees Kaarel Kanje kohaletoodud veeamile ja pidas sütitava kõne. Ta märkis ära pritsimeeste suure osa rahva kultuuritöös. Peale kõnet toimusid omavahelised võistlused. Rühm jagati kaheks, kumbki haaras oma pritsi kukile ja jooksis platsi teise servani, kus pandi ruttu voolikud (n.n. šlofid) kokku ja kihutati vägev veejaga vastu suvist sinetavat taivast. Võitjaks tuli teine jagu, kus olid Metsataguse mehed, kes kangemad jooksmas. Peale võistlust said külalised suure au osaliseks - nad võisid oma tahtmist möödakihutada vett üksteisele vastu silmi. Ametlik päevane kava oli seega läbi. Nüüd pikutati puude all rohul ja lasti hea maitseda vabariigi märjukesel. Nooremad mehed ronisid mööda köit suure männi otsa, tõstsid pomme ja näitasid muid vägitegusid.

Kella 8-ks koguneti rahvamaja juurde, kus peeti pidu. Saal oli kaunistatud lippude ja rohelisega. Peo esimeseks numbriks oli lühike näitemäng: "Kulmad pulmad". Peategelane Kadri, keda kehastas Hundiaba peretütar Anni, kippus ikka sagamini minema, aga kui etteütteleja ja pritsimeeste seltsi esimees, kes istus esimeses reas, agaralt kaasa aitas, saadi hädahohtlikest kohtadest üle. Teiseks kanti ette mõned numbrid ja kui mõned numbrid veel ära jäid, algas see päris pidu. Agarad noormehed loopisid pingid nurka ja varsti müdises pörand vägeva polka all. Pritsimeeste orkester andis oma parima. Kui see väsis, kandis muusika eest hoolt poemeos Ahven oma löötspilliga. Tuju, mida aitas veel tõsta vastav vedelik, oli ülev. Viimased külalised lahkusid valges. Pidu mäletati veel mitu aega ümberkaudu ja mina, kui erapooletu vaatleja, soovin edu sellele kultuurasutisele, nagu seda on jutusolnud pritsimeest selts, et ta peatselt võiks ümberkaudse noor-rahva rõõmuks pädada oma 26. aastapäeva.

H. Reinop

Puhasta eluviina ning löika lühikese ajaga liig suured lootused!
Maitse päivi, vähem uskudes tulevikku.

Horaz.

SUUSATAMINE

Suusatamine ta algkujus on tekkinud loodusrahvastel tarbest liikuda lumel; et selline tarve on alati püsinud, on võimatu kindlaks määrata suusatamise täpset tekkimisaega - see ulatub niivõrra kaugele tagasi halli ürgaega. Kuulsa polaaruurija F. Nansen'i arvamisel tuleb suuskade hälliks lugeda Siberit, Baikali järve ja Altai mägede piirkonda, ajal, kui seal elutsesid veel soome-ugri rahvad.

Igakuks, kes korrakski asunud suuskadele, on kogenud, et need kaks lauda esialgu kipuvad liikuma omapaad. Jalad kistakse nagu vägisi lai-ali, ja kui veel juhtub olema väike kallak, veendutakse korduvalt ja tihti isegi kaunis kõvasti maakera külgetõmbejõu olemasolus. Sellepärast ei maksa aga veel heituda, sest hea tahtmise juures saavutatakse varsti silmanähtav edu.

Võhiku pilguga vaadatuna suusapaar pole muud kui kaks kõvera otsaga, heal juhul pruuniks lakitud lauda, aga see pole siiski nii lihtne. Suuski tuleb valida hoolega ja teatava asjatundlikkusega, sest halb suusk võib rikkuda kogu suusaspori naudingut. Tähtsamad omadused, mida tuleb suuskade omandamisel tähelepanna on: et suusanina ja kand oleksid laiemad keskkohast, sest suusanina laiem osa paindekoha alguses veab küllalt laia raja, et suusasaabas külgedelt lund ei puudutaks ja liikumist ei takistaks. Suusa juhtimise hõlbustamiseks on suusal suusasoon. Suusasoon ei alga otse suusaninast, vaid umbes 35-40 sm tagantpoolt. See on tarvilik suusa juhtimiseks pöretele. Suusa valikul - eriti võistlejaile - on väga tähtis suusataja kehakaal ja väiksemal määral ka pikkus. Suusataja keharaskus on eriti tähtis suusa nõole, sest asudes suusale peab raskus jagunema võrdselt kõigile suusatalla punktidele, nii et suusatajad moodustaks sirgjoone. Kuid suusanõo puudumisel, suusataja vajutaks suusa keskest lumme, suusanina ja kand jääksid lumele kandma. Säärase suusaga liikumine oleks raskendatud, sest me peaksime ületama tugevat lume vastupanu ja suusa eesosa hõõrdumist.

Suusakeppide valikul peab vaatama, et nad oleksid tugevad ja kerged. Praegu tarvitatakse suuremalt jaolt bambus-pilliroost keppe, kuid kasutamist leiavad ka puukepid. Keppide pikkus tuleb valida suusataja kasvu järgi. Meie maastiku jaoks on sobivam kepp, mis põrandale asetatuna ulatub õla ja kaenlaaugu poole vaheni.

Suurt rõhku tuleb panna suuskade hoidmisele, ka siis kui neid ei kasutata. Ka kõige parem suusk ei seisa hooldamiseta kaua sõidukõlvulisena. Suuskade suurimaks vaenlaseks on niiskus, mille tagajärjel suusad kisuvad kaardu. Seepärast tuleb igakord pärast sõitmist suusad lumest puhastada ja nad lühikeseks ajaks sooja ruumi tuua, et suuskadele ja sidemetele tardunud kõva lumi ja jää ära sulaksid ning väline külm ja niiskus suusa välisel pinnal kogudes sealt maha puhitaks.

On suusad kuivad, asetatakse nad põhjadega vastamisi, nende vahele keskkoha paigutades puust klotsi, mis suuskadel hoiab tarviliku keskmise nõo, umbes 3-4 sm.

Suusad siduda kokku rihmade abil suusa ninadest ja kandadest. Suuskade kooshoidmiseks võib tarvitada ka puust klambreid, kuid soovitam on siiski rihm või noor, mida suusaretkel kergem kaasas kanda ja mis suusa põhjad üksteise vastu rühub.

Suusainade korrashoidmiseks asetada nende vahele koolutus-pulk või klots. Koolutus-pulga puudumisel asetada suusad seisma ninadele s.o. suusainad alla-poolle, kannad üles.

Soovitav on hoida suuski kuivas, keskmise temperatuuriga ruumis. Liig kõrge temperatuur mõjub suuskadele sama halvasti kui niiskus - suusad kisuvad kaardu.

Nagu kuulus suusamees L. Trenker ütleb ühes oma populaarses suusaõpetuses, et suusakunsti õppimisel omavad peamist tähtsust vaid kaks asjaolu: värske lumi ja hea tahe. Et esimene on igähele tasuta käsutada ja ka teine ei maksa midagi, peaksid igähel meist olema võimalused ja eeldused saada suusatajaks. Kuigi varustise muretsemist takistab praegune sõjaaeg, on selle leevendamiseks avatud suusabaasid, kust laenutatakse suuski sõita soovijale, nii noortele kui ka vanadele.

E. Valdre

Möödunud sportitegevusele tagasi vaadates, võime uhkusega juttu teha meie noortest, kuid edukatest suusatajatest.

Jaanuari kuu 28-dal SSS Dünamo poolt korraldatud suusavõistlustel startisid ka meie poisid. Üldse ulatas osavõtjate arv neil võistlustel umbes paarisajale, kellede hulgast nii mõnigi meie poistele konkurentsi võis pakkuda. Asjatundlikult ja hoolsalt vaadati suusad üle ja sõit võis alata. Kohe teatati, et esimesena startib B klass distantis 3 km, millises klassis võistlesid meie poisid Vahtmets, Raja, Edasi ja Orunukk. Meie poisid ootavad, nüüd juba väikese ärevusega, millal antakse märku nendest esimesele startijale s.o. Vahtmetale. Neil ei pruugi kaua oodata, seal annabki juba ajamõõtja märku, mille peale stiilikalt ja keskmise tempoga lahkub Vahtmets. Veel paar tiivustavat hüüet talle järele ja teda ei ole enam silmapiiril. 15 sek. järel lahkub Orunukk kelle lahkumist moment hiljem tõestab vaid veel suusatõugetest järele jäänud lumepilv. Jällegi 15 sek. ja lahkub Edasi, ning seejärel lahkub kohe ka vanameistri kuju andvate pikkade sammude ja tugevate tõugetega tookordne esikohatooja Raja. Vaevalt on ta mööda saanud sõidurada piiravast rahvaspaleerist, kui peab juba eelnevalt sõitjalt raja vabaksjätmist nõudma, ning juba pooleteistkümnendal kilomeetril on ta kannul meie kooli teisel favoriidil Vahtmetal, kellega nad finiši sõdavad.

Nagu algul öeldud sõitis välja Vahemets 24., sisse tuli ta aga juba 3., ajaga 15.52 min.; ning seejärel kohe Raja, kes välja sõitis koguni 27., ning sisse tuli 4., ajaga 15.05 min. Seejärel tuli meie poistest sisse Orunukk, ajaga 15.60 min. Nagu nüüd hiljem selgunud on, oli meie koolil selles klassis kolmikvõit: 1. Raja, aeg 15.05 min., 2. Vahemets, aeg 15.52 min., 3. Orunukk, aeg 15.60 min. Kohale ei tulnud õpilane Edasi, kel juba esimesel kilomeetril tekkisid pisted, mis edaspidist sõitu takistasid. - Peale selle võistlesid meie poisid veel C kl. - distans 2 km. Kohale tuli õpilane Kangur, kes kooli meeskonnale seega punkti tõi ja mille tagajärjel meie kool esikoha saavutas.

Nendest tagajärgedest lahtudes peame aukartusega vaatama nende saavutustele ja ühtlasi neid meile endile eeskujuks seadma.

4. skp. peeti Kadriorus järjekordsed suusavõistlused, kus jällegi meie poisid edukalt kaasa löid. Kohtadele tulid: Vahtmets, kes tuli II ja Raja, kes tuli III, ning Orunukk VI. Arvestades asjaolu, et võistlus toimus üldklassis on tagajärjed kiiduväärt.

Kuid mitte üksinda meie talisportlased ei ole saavutusi näidanud, vaid ka meie noored käsipallurid on võidukaid matše pidanud. 13. skp. peeti võistlus XXII mittetäieliku keskkooliga, kus lõppes mäng tagajärjega 28:14 (18:4) meie kasuks.

K. Mikko

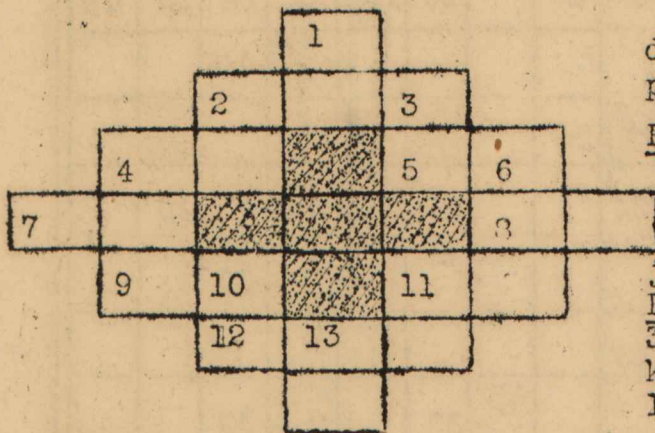
Mõtte sport

1	2	3	4	5		6		7	8	9		10	11		12	13	14
15								16							17		
18							19			20			21				
22						23			24			25				26	
27			28		29											30	
31		32							33				34				
35							36	37				38			39		
						40					41		42				
43	44		45	46				47	48	49		50			51		52
53		54				55	56		57					58			
	59								60		61			62			
63						64			65						66		
67								68			69				70		

Põikread: 1. Haiguste kindlaksmääramine elektrilisel teel, 15. Mägine ala Rootsis, 16. Seen, 17. Mees piiblist, 18. Religioosne, 19. Saksak. eessõna, 20. Üllatushüüd, 21. Mulk, tühemik, 22. Vanem, murdes, 23. Looduses esinevate seletamatute nähtuste uurija, 37. Raadiumi keemil. märk, 28. Aleksander Saure väepealikuid, 30. Rästa, murdes, 31. Relvastatud jõud merel, 33. Osanik, 35. Suurimaid raua-maagikaevandusi põhjas, 38. Eesti tähtsain kirjastus, lüh., 39. "Estonia" baleriine, 40. Saar, kust leiti Aphrodiite kuju, 42. Taud, 43. Suurustlev hütte, 45. Eestipärane mehenimi, 47. Hiina mõttetarku, 51. Saama, pöördes, 53. Inglise riigimees XIX saj., 57. Naisenimi, 58. Eesti helilooja, 59. Kaeblikult häälitsema, 61. Üllatushüüd, 62. Ei tule tühjalt, 63. Paaristaktiline muusikateos, 64. Maakond Hispaanias, 66. Koduloom, 67. Sihinurk, 68. Saksak. asesõna, 69. Elektrimahuti, 70. Number - lühend.

Püstread: 1. Esimene eesti poliitiline partei, 2. Tuntud salv, 3. "...laulud" - E. Leino teos, 4. Lühend sõnast kaliiber, 5. Ruütel keskaegsest saagast, 6. Upa, käändes, 7. Nähtus (vastand asjale), 8. Algas ja ots, sümbolne lühend, 9. Kunstistiile, 10. Üllatushüüd, 11. Kaardimäng, 12. Jumala inimeseks südamine, 13. Kompanjon, 14. Linn Taanis, 19. Köidik, 23. Soome mehenimi, 24. Tegu, murdes, 25. Riik Aasias, 26. Ruum kirikus, 28. Lennamasside kestev viletsus,

29. End. eesti kirjastusi, 32. Mistriss - lühend, 34. Lõa, köidiku, 36. Alumiiniumi keemiline märk, 37. Hommikune välgu-käändes, 41. Hunnide kuningaid, 44. Sikk, 46. Kompa! 48. Kaksikvokaal, 49. Tallinna vanemaid fotograafe, 50. Asesõna, 52. Saksakeelne eessõna, 54. Tütarlapse nimi, 55. Ebasoovitav vaste sõnadele löbu, rõõmsus, 56. Ebaharilik sündmus, 60. "...-Maria" kuulus heliteos, 63. Ase-sõnu, 65. Sõna eesliide, tähenduses: eba, mitte.

del, ga, ju, kas, kus, le, li, ne, pa, pal, pu, ras, ru, sä, ta, te, tin, tu, vi, vir,

Põikread: 2. Mitte terve 4. Põsk 5. Mitte vähe 7. Mesilaste elamu 8. Hommikune sade 11. Usinus 12. Seikleja Vene keisrikojas Maailmasõjaja päevil.

Püstread: 1. Kala 2. Läbilõikav heli 3. Vürstiriik Indias 4. Kunstlik juuskate 6. Rohke kõneanniga 10. Metall 11. Pereemand 13. Vedelikunõu.

Tänaste ristsõnade ja silpristsõnade lahenduste esitamise tähtpäev on 1. märts. Lahendused lasta "PH" kirjakasti. - Ristsõnade õieti lahendajate vahel loositakse välja "Looming" nr. 1 ja silpristsõnade õieti lahendajate vahel "J.V. Stalini lühike biograafia".

Eelmises "PH" numbris ilmunud ristsõnade õieti lahendajatest võitis loosimisel auhinna J. Barbaruse "Rindeteedel" II^a klassi õppur Uno Mereste.

Eelmises numbris ilmunud ristsõnade lahendused:

Põikread: 1. Proportsionaalne 11. Iiv 12. Prado 13. Pruuk 14. Bit 16. Aa 18. Tsensuur 20. Et 21. Iela 22. Kimp 24. Kr 25. Entsüklopeedia 29. Moraal 31. Eepos 32. Aev 33. Ado 34. Sitsiilia 36. Risk 38. Vidi 39. In 40. Attika 45. Anier 46. Mediaan 48. Zarathustra 51. Adan 52. Ruteen 55. Urbaniseeruma 58. Te 59. Riisiko 60. Ka 61. Asta 62. Gos 63. Carakalla 64. Br.

Püstread: 1. Pietermaritzburg 2. Riist 3. Po 4. Saar 5. Ida 6. Oo 7. Aru 8. Luuk 9. Nuil 10. Ekstravagantne 15. Asetab 17. Adipos 19. Nina 22. Kopti 23. Mesi 24. Kiri 25. Eros 26. Kesik 27. Leida 28. Dale 30. Odin 35. Iiri 37. Kanadas 38. Viru 41. Titanic 42. Tehnika 43. Pearu 44. Valetab 45. Arabis 46. Mr 47. Ale 49. See 50. Tsekk 53. Umal 54. Tasa 56. Rio 57. Raa.

Ristsõnade lahenduste esitamisel on tekkinud mõningaid küsimusi. Nende selgitamiseks järgmist: Lahendusi võib esitada kas ristsõnade skeemil või need kirjutada välja sel kujul, nagu käesolevas numbris eelmiste ristsõnade lahendused. Teisiti esitatud lahendusi ei võeta auhindade loosimisel arvesse. Ülaltoodud nõuet palub toimetus täpselt täita.

Trükkinud "Poiste Hääl". Trükitud 150 eksemplaari. Illustreerinud L. Krain. Paljundanud: E. Valdre, K. Mikko, F. Niinepuu ja U. Liivaku.